RAPORT ZE SPACERU BADAWCZEGO

Sokółka przyjazna seniorom

Diagnoza przestrzeni miejskiej z perspektywy starszych mieszkańców Sokółki

Raport przygotowany na podstawie obserwacji podczas spaceru badawczego oraz rozmowy podsumowującej z uczestnikami.

Sokółka, październik 2026

1. Cel i sposób pracy

Spacer badawczy miał służyć spojrzeniu na Sokółkę oczami starszych mieszkańców: nie tylko z perspektywy barier architektonicznych, lecz także codziennego komfortu, bezpieczeństwa, możliwości odpoczynku, dostępności usług i transportu oraz jakości przestrzeni wspólnych. Ważnym założeniem było równoległe dostrzeganie problemów i potencjałów - tego, co wymaga zmiany, oraz tego, co już dziś działa dobrze i warto rozwijać.

Podczas spaceru uczestnicy wskazywali konkretne miejsca i sytuacje, komentowali własne doświadczenia oraz proponowali możliwe rozwiązania. Po spacerze odbyła się rozmowa podsumowująca, która pozwoliła uzupełnić obserwacje o kwestie niewidoczne na trasie, w szczególności transport publiczny, dostępność wybranych części miasta i ogólną ocenę Sokółki jako miejsca życia seniorów.

WAŻNA PERSPEKTYWA

Uczestnicy nie przedstawiali Sokółki jako miasta nieprzyjaznego seniorom. Przeciwnie - w rozmowie wybrzmiało, że miasto oferuje osobom starszym wiele możliwości aktywności. Najwięcej uwag dotyczyło konkretnych elementów przestrzeni i transportu, które ograniczają pełne korzystanie z tego potencjału.

2. Ogólny obraz Sokółki oczami seniorów

Sokółka została oceniona jako miasto stosunkowo spokojne, kompaktowe i oferujące seniorom wiele możliwości aktywności. Uczestnicy wskazywali m.in. kino, bibliotekę i organizowane w niej spotkania, basen - w tym bezpłatną godzinę dla seniorów - Uniwersytet Trzeciego Wieku, Senior+, Polski Związek Emerytów oraz inne formy aktywności społecznej i kulturalnej. Z rozmowy wynikało wręcz, że propozycji bywa tak wiele, iż trudno skorzystać ze wszystkich.

Jednocześnie jakość życia w mieście obniżają drobne, ale powtarzające się bariery: nierówne nawierzchnie, brak cienia i miejsc odpoczynku, niewystarczająca dostępność toalet i wody, lokalne problemy z czystością i zielenią, miejsca niedostępne dla osób z ograniczoną mobilnością oraz niedoskonałości komunikacji miejskiej.

3. Ustalenia ze spaceru – miejsca i problemy

3.1. Park przy placu Kościuszki

Park jest ważną przestrzenią centrum i ma duży potencjał jako miejsce odpoczynku. Jednocześnie właśnie tutaj pojawiło się wiele uwag dotyczących komfortu korzystania z przestrzeni.

- Duża liczba wron obniża komfort przebywania w parku; uczestnicy zwracali uwagę na zabrudzenia i ogólną uciążliwość tego zjawiska.
- Alejki są miejscami nierówne, co może stanowić realne zagrożenie potknięcia, szczególnie dla osób starszych i osób o ograniczonej sprawności.

- Ławki zostały odsunięte od drzew, przez co w okresie letnim brakuje przy nich cienia. W czasie upałów ogranicza to możliwość bezpiecznego odpoczynku.
- Wskazano problem stanu i czystości toalety - przy dwóch kabinach czynna była tylko jedna, a jej stan zniechęcał do korzystania.
- Brakuje ogólnodostępnego punktu z wodą pitną.
- Zwrócono uwagę na zbyt małą liczbę stojaków rowerowych; jeden ze wskazanych stojaków był uszkodzony. Uczestnicy doprecyzowali, że inny sprawny stojak znajduje się przy Uniwersytecie.
- Warto rozwijać estetykę parku poprzez nasadzenia i kwietniki, nawiązując do dobrze odbieranych, dekorowanych kwiatami przystanków.
- Nie działa w parku oświetlenie, mimo stojących latarni.

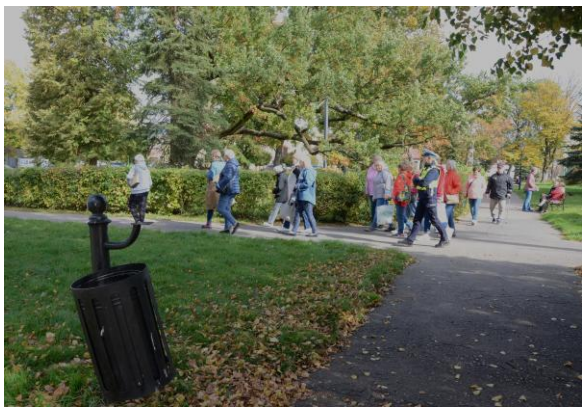

3.2. Ulica Ściegiennego i okolice małego rynku

- Ulica została wskazana jako jeden z najsłabiej utrzymanych fragmentów obserwowanej trasy.
- Zwrócono uwagę na zalegające śmieci, w tym szklane butelki, oraz długo niezagrabione liście.
- Korzenie drzew powodują miejscami znaczne wybrzuszenia chodnika. Potrzebne jest rozwiązanie, które jednocześnie chroni drzewa i zapewnia bezpieczną nawierzchnię.
- Przy małym rynku brakuje miejsca do siedzenia. Nawet jeśli część terenu jest prywatna, warto podjąć rozmowę z właścicielami o możliwości stworzenia miejsca odpoczynku.

3.3. Ulica Piłsudskiego

- Uczestnicy wskazywali wysokie i pochylone drzewa, które warto objąć oceną pod kątem bezpieczeństwa i odpowiednią pielęgnacją.
- Drzewa owocowe są odbierane pozytywnie, m.in. ze względu na kwitnienie, ale wymagają regularnego sprzątania opadających owoców z chodników.

WNIOSEK DOTYCZĄCY ZIELENI

Postulat uczestników nie dotyczy usuwania zieleni. Chodzi o mądre zarządzanie drzewostanem: pielęgnację, sprzątanie, ocenę ryzyka oraz stopniowe kształtowanie zieleni tak, aby była jednocześnie cenna przyrodniczo, estetyczna i bezpieczna.

3.4. Plac w rejonie Sądu Rejonowego

Miejsce zostało ocenione jako przestrzeń o dużym potencjale: jest rozległe, znajduje się tam wiele ławek i plac zabaw, z którego korzystają m.in. seniorzy przychodzący z wnukami.

- Największym problemem jest brak cienia - praktycznie wszystkie ławki znajdują się w pełnym słońcu.
- Warto zastosować rozwiązania dające zacienienie: drzewa, pergole, lekkie zadaszenia lub inne elementy małej architektury.
- Wskazano brak ogólnodostępnej wody pitnej.
- Brakuje łatwo dostępnej toalety. Warto rozważyć nie tylko osobny obiekt, lecz także współpracę miasta z pobliskimi instytucjami lub przedsiębiorcami w celu udostępnienia toalety mieszkańcom.
- Uczestnicy przypomnieli o planowanej fontannie i wskazali, że warto nadal podtrzymywać ten postulat.
- Wskazano niebezpieczne zejście/krawężnik i słabo widoczny stopień. Po zmroku miejsce może zwiększać ryzyko upadku.

3.5. Grodzieńska, okolice poczty i pomnika Sokoła

- Na dłuższym odcinku w kierunku stadionu brakuje ogólnodostępnych miejsc odpoczynku; ławki znajdują się głównie przy przystankach lub przy blokach i są postrzegane jako przeznaczone przede wszystkim dla mieszkańców.
- Jako możliwe lokalizacje nowych ławek wskazano m.in. niewielki trójkątny skwer, okolice pomnika/orła oraz skwer wśród drzew obok poczty.
- Okolice pomnika Sokoła oceniono jako szczególnie dobre miejsce na ławkę - ze względu na pocztę, ruch pieszy oraz możliwość ustawienia siedzisk w cieniu.
- Na bordowym chodniku w rejonie pomnika zauważono zastoiska wody; potrzebne jest sprawdzenie odwodnienia.
- W tej części miasta warto rozważyć również niewielki element wodny lub punkt z wodą pitną.
- Niezabezpieczony spadek terenu bezpośrednio przy ciągu pieszym. W przypadku zachwiania, potknięcia lub utraty równowagi istnieje ryzyko upadku ze skarpy. Miejsce wymaga zabezpieczenia, np. barierką lub poręczą.

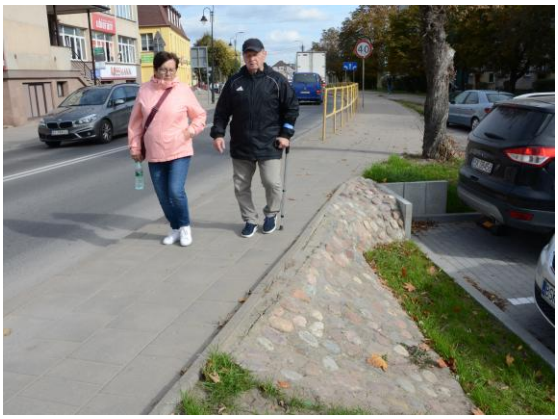

3.6. Przystanki komunikacji miejskiej

Dekorowane kwiatami przystanki zostały wskazane jako jeden z wyraźnych atutów estetycznych Sokółki. Uczestnicy podkreślali, że kilka kolorowych przystanków prezentuje się bardzo dobrze; pojawił się również przykład przystanku, przy którym są dostępne książki.

- Warto utrzymywać i rozwijać estetyczny charakter przystanków.

- Po zakończeniu sezonu letniego potrzebne jest regularne usuwanie zaschniętych dekoracji i liści z szyb.
- Można rozważyć dekoracje jesienno - zimowe, np. trwałe nasadzenia lub rośliny sezonowe (np. wrzos)
- W przeszłości pojawiały się problemy z opróżnianiem koszy przy niektórych przystankach; uczestnicy zaznaczyli jednak, że obecnie sytuacja się poprawiła.

3.7. „Wąskie gardło" przy Jaskółce

Za szczególnie istotną barierę uznano miejsce, w którym zaparkowane samochody wjeżdżają głęboko w przestrzeń chodnika. Osoba idąca o kulach może się jeszcze przecisnąć, ale przejazd wózkiem może być niemożliwy bez zejścia na jezdnię.

- Do rozważenia są proste ograniczniki parkowania – np. słupki lub inne elementy uniemożliwiające samochodom zajmowanie przestrzeni potrzebnej pieszym.

3.8. Inne bariery nawierzchni i bezpieczeństwa

- Wskazano wysokie krawężniki w rejonie dawnej wieży ciśnień.
- W centrum po chodnikach poruszają się rowery i hulajnogi. Uczestnicy wiążą to m.in. z dużym ruchem samochodowym na ulicach. W przyszłości warto uwzględnić czytelne i bezpieczne rozwiązania dla ruchu rowerowego, tak aby ograniczyć konflikty z pieszymi.

3.9. Dostępność Sokólskiego Ośrodka Kultury / Urzędu Stanu Cywilnego

Budynek w lokalizacji, w której mieści się także Urząd Stanu Cywilnego, został wskazany jako niedostępny dla osób poruszających się na wózkach lub mających znaczne trudności z chodzeniem - wejście prowadzi po schodach. Uczestnicy przypomnieli, że wcześniej udało się doprowadzić do zamontowania poręczy, ale nadal brakuje podjazdu.

- Jeżeli obiekt ma być remontowany, zapewnienie pełnej dostępności wejścia powinno zostać potraktowane jako warunek projektu, a nie późniejszy dodatek.
- Dostępność jest istotna zarówno ze względu na ofertę kulturalną, jak i funkcje Urzędu Stanu Cywilnego, z którego korzystają również osoby starsze.

4. Komunikacja miejska – ważny temat poza trasą spaceru

- Podczas podsumowania komunikacja miejska okazała się jednym z najważniejszych tematów. Uczestnicy wskazywali zarówno problemy z punktualnością, jak i niedostateczną dostępność transportu w części rozwijających się lub peryferyjnych obszarów miasta.
- Autobusy nie zawsze przestrzegają rozkładu; zdarzają się zarówno opóźnienia, jak i odjazdy przed planowanym czasem.
- Dla seniora kilka lub kilkanaście minut różnicy może mieć większe znaczenie niż dla osoby młodszej - ze względu na kondycję fizyczną, konieczność przyjmowania leków, potrzebę skorzystania z toalety czy długi czas oczekiwania na kolejny kurs.

- Przy przesiadkach brak synchronizacji może prowadzić do utraty połączenia.
- Wskazano obszary oddalone od komunikacji, m.in. rejon Reymonta i nowych osiedli oraz dalszą część cmentarza.
- Pojawiła się propozycja, aby przynajmniej sezonowo lub w wybrane dni część kursów była wydłużana do dalszej części cmentarza, zamiast tworzenia od razu regularnej nowej linii.
- W rozmowie przywołano także wcześniejszy problem wykluczenia komunikacyjnego Zabrodzia, który dzięki zgłaszanym postulatom i podjętym działaniom udało się rozwiązać. Przykład ten pokazuje, jak ważne są bieżące monitorowanie dostępności transportu publicznego, zgłaszanie potrzeb mieszkańców oraz podejmowanie działań w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy.

5. Bezpieczeństwo po zmroku

W rozmowie nie wybrzmiało silne poczucie zagrożenia przestępczością. Uczestnicy wskazywali, że główne ulice są raczej oświetlone i nie obserwują problemu grup powodujących poczucie zagrożenia. Jednocześnie jedna z uczestniczek zaznaczyła, że wracając wieczorem profilaktycznie nie zabiera ze sobą gotówki ani karty. Warto więc odróżnić obiektywną ocenę bezpieczeństwa od indywidualnych strategii ostrożności.

6. Co w Sokółce warto docenić i zachować

- Bogata jak na wielkość miasta oferta dla seniorów: kultura, kino, biblioteka, basen, UTW, Senior+, Polski Związek Emerytów i liczne wydarzenia.
- Spokojny, stosunkowo kompaktowy charakter miasta i bliskość wielu podstawowych usług.
- Estetyczne, kwiatowe przystanki - rozwiązanie zauważalne i pozytywnie odbierane.
- Duża liczba ławek w części przestrzeni publicznych, np. przy sądzie, choć wymagają one lepszego zacienienia.
- Istniejące tereny zielone i drzewa, które są wartością - postulaty dotyczą przede wszystkim lepszej pielęgnacji i funkcjonalnego wykorzystania zieleni, a nie jej ograniczania.
- Aktywność mieszkańców i doświadczenie skutecznego zgłaszania potrzeb, czego przykładem jest doprowadzenie do montażu poręczy przy budynku SOK/USC.

7. Rekomendacje

Poniższe rekomendacje porządkują postulaty uczestników według skali działania. Część z nich nie wymaga dużych inwestycji i może przynieść zauważalną poprawę komfortu w krótkim czasie.

7.1. Działania możliwe do podjęcia stosunkowo szybko

- Przegląd i naprawa najbardziej niebezpiecznych fragmentów chodników, stopni i krawężników.
- Regularne sprzątanie liści, owoców, śmieci oraz utrzymanie czystości przystanków i toalet.
- Naprawa i uzupełnienie stojaków rowerowych.
- Zadbanie o zacienie ławek – choćby instalacją małej architektury – pomysł/ tanie warianty: prosta pergola nad ławką, najlepiej obsadzona pnączem; niewielki daszek/„parasol” na jednej konstrukcji; albo żagiel przeciwsłoneczny rozpięty nad dwiema - trzema ławkami stojącymi blisko

siebie. Nie trzeba zacieniać wszystkich - wystarczyłoby, żeby w każdej części placu kilka ławek dawało możliwość odpoczynku poza pełnym słońcem.
- Uzupełnienie ławek w miejscach wskazanych przez seniorów, szczególnie na długich ciągach pieszych.
- Wprowadzenie prostych ograniczników parkowania tam, gdzie samochody blokują przejście pieszym.
- Przegląd pochylonych drzew i pielęgnacja drzewostanu.
- Uzupełnienie sezonowej estetyki przystanków także poza okresem letnim.
- Sprawdzenie odpływu wody w miejscach, gdzie tworzą się zastoiska.
- Zweryfikowanie zasad i infrastruktury dotyczącej odchodów po psach – dostępności woreczków i właściwych koszy.

7.2. Działania wymagające zaplanowania lub inwestycji

- Systemowe zwiększanie liczby zacienionych miejsc odpoczynku - przez drzewa, pergole, zadaszenia lub inne elementy małej architektury.
- Rozwój punktów dostępu do wody pitnej oraz małej „niebieskiej infrastruktury" w kluczowych przestrzeniach publicznych.
- Zapewnienie dostępnych i godnych warunków korzystania z toalet publicznych, również poprzez współpracę z instytucjami i przedsiębiorcami.
- Pełna dostępność SOK/USC dla osób o ograniczonej mobilności w ramach planowanego remontu.
- Przemyślenie organizacji ruchu rowerowego i hulajnóg w centrum po zmianach w ruchu samochodowym.
- Poprawa punktualności komunikacji miejskiej oraz analiza zasięgu linii w kontekście rozwoju miasta i potrzeb seniorów.
- Rozważenie sezonowych lub wybranych kursów do dalszej części cmentarza.
- Poszukiwanie skutecznych i humanitarnych sposobów ograniczenia uciążliwości związanych z dużą liczbą wron w centralnych przestrzeniach miasta.

8. Priorytety wynikające z diagnozy

Na podstawie powtarzalności uwag i ich znaczenia dla codziennego funkcjonowania seniorów można wskazać kilka tematów, które szczególnie warto poddać dalszej rozmowie z mieszkańcami i władzami miasta:

PRIORYTET	DLACZEGO JEST WAŻNY	PRZYKŁADOWE DZIAŁANIA
Miejsca odpoczynku i cień	Seniorzy częściej potrzebują możliwości zatrzymania się; podczas upałów ławka w pełnym słońcu nie spełnia swojej funkcji.	Ławki na dłuższych trasach, pergole, drzewa, zadaszenia.

Bezpieczne chodniki i dostępność	Nierówności, stopnie, wysokie krawężniki i zwężenia zwiększają ryzyko upadku i wykluczają osoby poruszające się na wózkach.	Naprawy nawierzchni, barierki, ograniczniki parkowania, podjazdy.
Toalety i woda	Dostęp do toalety i wody jest kwestią komfortu, zdrowia i godności, szczególnie dla dzieci i osób starszych.	Czyste toalety, partnerstwa z lokalami, wodopoje.
Komunikacja miejska	Niepunktualność i brak połączeń szczególnie dotykają osoby zależne od transportu publicznego.	Kontrola rozkładu, analiza tras, kursy sezonowe.
Jakość zieleni i przestrzeni	Zieleń jest wartością, ale wymaga pielęgnacji; estetyka i czystość wpływają na chęć korzystania z przestrzeni.	Pielęgnacja drzew, sprzątanie, nasadzenia, rozwiązanie problemu wron.

9. Podsumowanie

Spacer badawczy pokazał Sokółkę jako miasto, które ma wiele zasobów sprzyjających dobremu życiu osób starszych, ale potrzebuje konsekwentnego dopracowywania przestrzeni z perspektywy codziennego użytkownika. Wiele zgłoszonych problemów nie wymaga spektakularnych inwestycji. Czasem o jakości miasta decyduje ławka ustawiona w cieniu, równy fragment chodnika, czysta toaleta, możliwość napicia się wody albo autobus, który odjeżdża zgodnie z rozkładem.

Ważną wartością samego spaceru było potraktowanie seniorów jako ekspertów od własnego miasta. Ich doświadczenia pozwalają zauważyć bariery, które dla innych użytkowników mogą pozostawać niewidoczne, a jednocześnie wskazują konkretne, realistyczne rozwiązania. Raport może być punktem wyjścia do rozmowy z samorządem, planowania drobnych działań naprawczych oraz przygotowania inicjatyw mieszkańców, w tym propozycji do budżetu obywatelskiego.